

EVALUATIERAPPORT ARCHEOLOGISCHE
BEGELEIDING

PRUNELLALAAN

TE AALST

GEMEENTE WAALRE

Archeologie

Evaluatierapport archeologische begeleiding Prunellalaan te Aalst in de gemeente Waalre

Opdrachtgever | Solplus bouwstoffen
Stationsplein 8-K
6221 BT Maastricht

Rapportnummer | 8258.001
Versienummer | C1
Status | Versie 1
Datum | 13 mei 2019

Vestiging | Boxmeer
Opsteller | drs. T.H.L.Hos

Paraaf

Autorisatie | Drs. A.H. Schutte (Senior KNA-Archeoloog)

Paraaf

© Econsultancy bv, Vestiging Boxmeer
Foto's en tekeningen: Econsultancy bv, tenzij anders vermeld

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. Econsultancy aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

ISSN: 2210-8777 (Analoog rapport)
ISSN: 2210-8785 (Digitaal rapport E-depot)

Administratieve gegevens plangebied		
Projectcode	8258.001	
Toponiem	Prunellalaan	
Opdrachtgever	Solplus bouwstoffen	
Gemeente	Waalre	
Plaats	Aalst	
Provincie	Noord-Brabant	
Kadastrale gegevens	gemeente Aalst Sectie E perceel 2461 en E 2462	
Omvang plangebied	circa 1 hectare	
Omvang onderzoeksgebied	circa 1 hectare	
Kaartblad	51 G (1:25.000)	
coördinaten centrum plangebied	X: 161.132 / Y: 378.867	
Bevoegde overheid	Gemeente Waalre Postbus 10 000 5580 GA Waalre	Contactpersoon: K. de Jong Afdeling RO kdjong@waalre.nl 040 - 228 25 00
Deskundige namens de bevoegde overheid	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant Postbus 8035 5601 KA Eindhoven	Contactpersoon: R. Berkvens adviseur archeologie r.berkvens@odzob.nl
ARCHIS3 Onderzoeksmeldingsnummer (OM-nr.)	4646033100	
Archeoregio NOaA	Brabants zandgebied	
Beheer en plaats documentatie	Econsultancy, Boxmeer/ Provinciaal Archeologisch Depot Noord-Brabant	
Uitvoerders veldwerk	Econsultancy, T.H.L. Hos, T. Wolf, A. Mientjes, E. de Booij van Uijen, M. Meurs, C. Enzl	
Doorlooptijd	30 oktober 2018 tot 8 april 2019	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is gecertificeerd voor onder meer voor protocollen 4001, 4002, 4003 en 4004 van de BRL SIKB 4000.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving en richtlijnen die zijn opgesteld in het Programma van Eisen: Prunellalaan te Aalst in de gemeente Waalre. PvE nr. 27 versie D (23-04-2018).

Samenvatting

Tussen 30 oktober 2018 en 8 april 2019 heeft Econsultancy in opdracht van Solplus bouwstoffen een archeologisch onderzoek uitgevoerd op een perceel aan de Prunellalaan in Aalst gemeente Waalre. In het plangebied zal nieuwbouw gerealiseerd worden. Het archeologisch onderzoek bestond uit het begeleiden van de sanering, het graven van de proefsleuven en het opgraven van een vindplaats uit de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd.

Tijdens het onderzoek zijn sporen en vondsten aangetroffen die gedateerd kunnen worden in de Late-Middeleeuwen en de Nieuwe tijd. Aangetoond is dat er bewoning in het plangebied aanwezig is geweest daterend vanaf de 13^e eeuw. Het merendeel van de aangetroffen sporen en vondsten kunnen echter gedateerd worden vanaf de 17^e eeuw en bevinden zich voornamelijk aan de oostkant van het terrein aan de Gestelseweg. Dit betreft de oude doorgaande weg naar Eindhoven.

In dit evaluatierapport zullen de aangetroffen sporen en vondsten behandeld worden en zal een voorstel gedaan worden voor de uitwerking van het onderzoek. Pas na goedkeuring van de opdrachtgever en het bevoegd gezag kan de uitwerking gestart worden.

Selectieadvies

Tijdens de opgraving is de vindplaats uit de Late- en Middeleeuwen en de Nieuwe tijd volledig opgegraven. Die delen die niet onderzocht zijn, zijn ofwel zwaar verstoord door de bouw of sloop van de fabriek ofwel waar tijdens het proefsleuvenonderzoek bleek dat er geen archeologische sporen verwacht hoeven te worden. Econsultancy adviseert daarom om het hele plangebied vrij te geven voor ontwikkeling wat betreft archeologie en de dubbelbestemming te laten vervallen.

Figuur 1 selectieadvies.

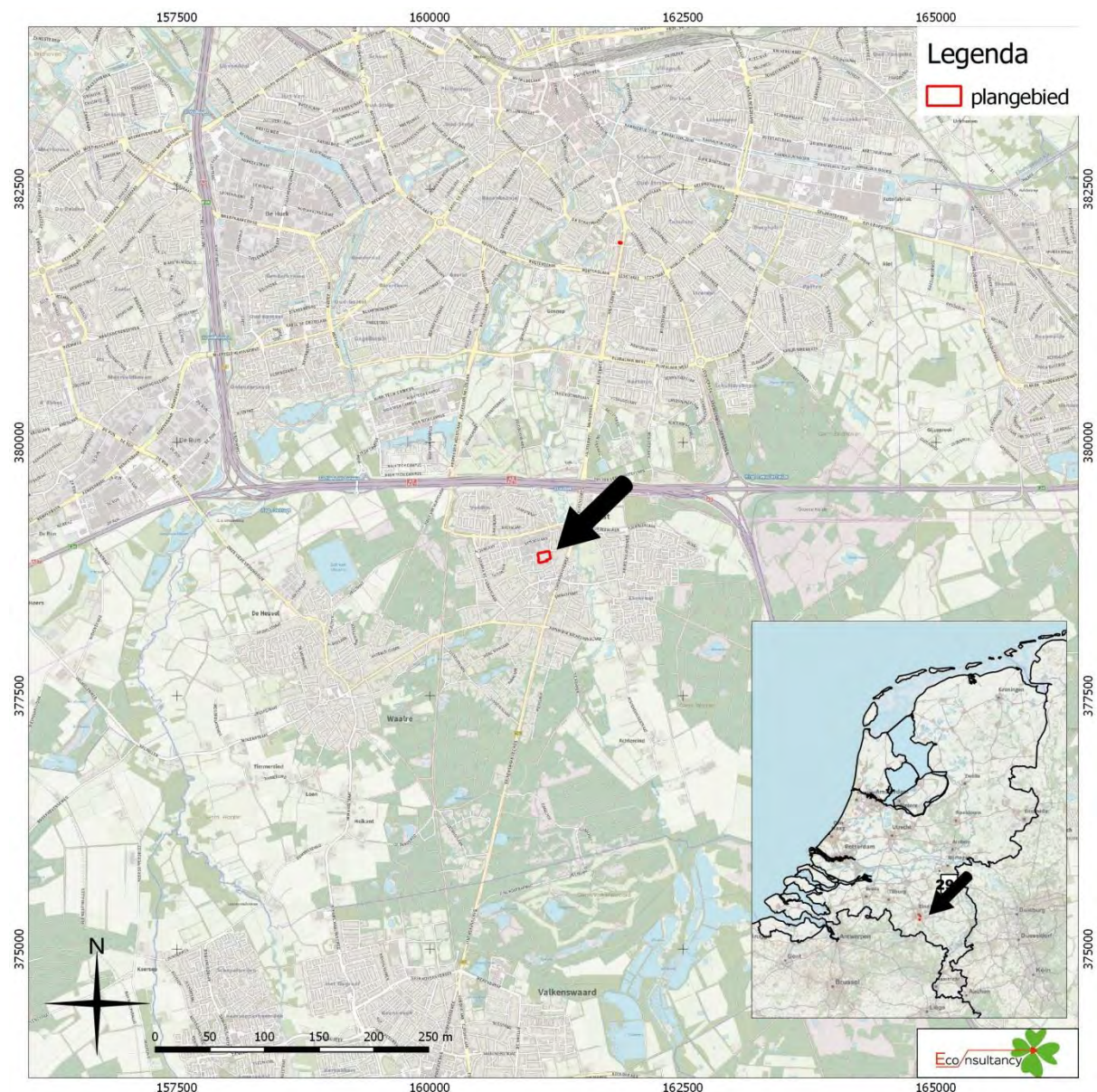
INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	ARCHEOLOGISCHE GEGEVENS VAN HET PLANGEBIED	3
3	METHODIEK VELDONDERZOEK	7
4	RESULTATEN VELDONDERZOEK.....	12
	4.1 Bodemopbouw.....	12
	4.2 Analyse sporen en structuren.....	14
	4.3 Vondsten en monsters.....	32
5	SYNTHESE.....	36
	5.1 samenvatting	36
	5.2 recapitulatie onderzoeksvragen.....	36
6	SELECTIEADVIES	38

1 INLEIDING

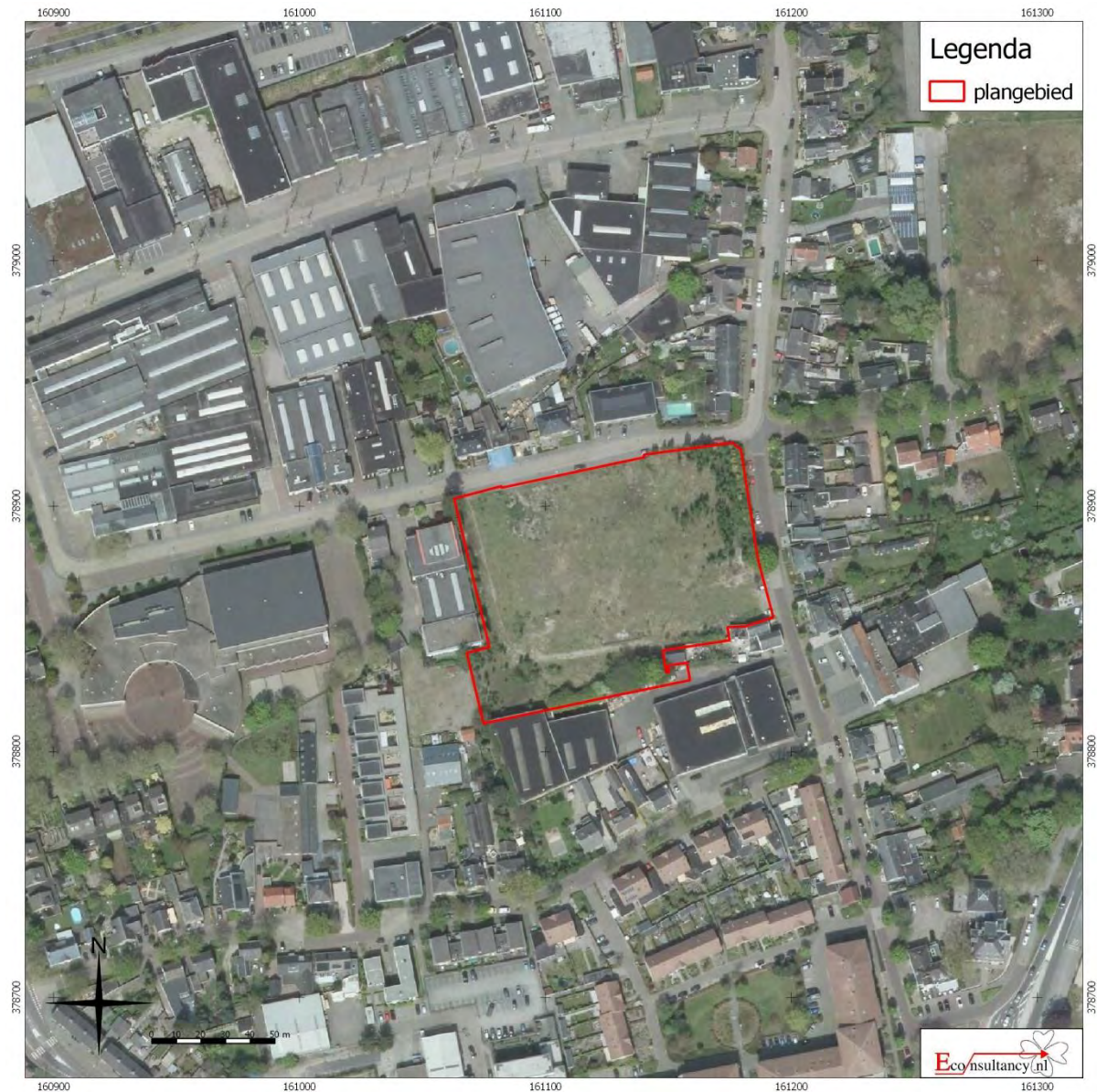
Tussen 30 oktober 2018 en 17 april 2019 heeft Econsultancy in opdracht van Solplus bouwstoffen in verschillende fases een archeologisch onderzoek uitgevoerd op een perceel aan de Prunellalaan in Aalst gemeente Waalre. In het plangebied zal nieuwbouw gerealiseerd worden. Het archeologisch onderzoek bestond uit het begeleiden van de sanering, het graven van de proefsleuven en het opgraven van een deel van het terrein.

Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 1 hectare en ligt op de hoek van de Gestelsestraat en de Prunellalaan. De Gestelsestraat betreft de oude doorgaande weg naar Eindhoven, de Prunellalaan is een jongere straat. In het plangebied heeft in de 20^e eeuw een grote fabriek gestaan waar sigarenkistjes gemaakt werden. Deze fabriek is ca. 10 jaar geleden gesloopt. Het plangebied maakt onderdeel uit van een klein industrieterreintje dat inmiddels binnen de bewoningskern van Aalst (en Eindhoven) is gekomen. De ontwikkeling van de woningbouw is een gevolg van het veranderen van de bestemming van dit deel van Aalst.

Figuur 2 locatie plangebied op de topografische kaart

Ten noorden van het plangebied ligt de Prunellalaan, ten oosten de Gestelsestraat en ten zuiden en westen liggen industriegebouwen, waarbij ook de zuidelijke gebouwen in 2019 gesloopt worden om plaats te maken voor woningbouw.

Figuur 3 plangebied op de luchtfoto van 2016

2 ARCHEOLOGISCHE GEGEVENS VAN HET PLANGEBIED

Als we op de oudst bekende historische kaart kijken van Aalst (topgrafische minuut van ca. 1832) dan zien we dat er in het plangebied al bebouwing aanwezig is. Het betreft bebouwing georiënteerd aan de westzijde van de Gestelsestraat. Op de volgende kaarten (eerste kwart van de 20^e eeuw) lijkt deze bebouwing verdwenen te zijn en plaats gemaakt te hebben voor nieuwe woningen.

De situatie blijft nagenoeg hetzelfde tot in de jaren '50 van de twintigste eeuw een fabriek gebouwd wordt op het terrein achter de huizen van de Gestelsestraat. Deze fabriek maakte sigarendoosjes. In de jaren '80 van de twintigste eeuw brandden de dan leegstaande huizen aan de Gestelsestraat af, waarna de fabriek het hele terrein gaat inrichten. Uiteindelijk werd de fabriek ca. 10 jaar geleden gesloopt. Tot aan de sanering in 2018 heeft het terrein vervolgens braak gelegen.

Figuur 4 plangebied (rood) op de kadastrale minuut (ca 1832)

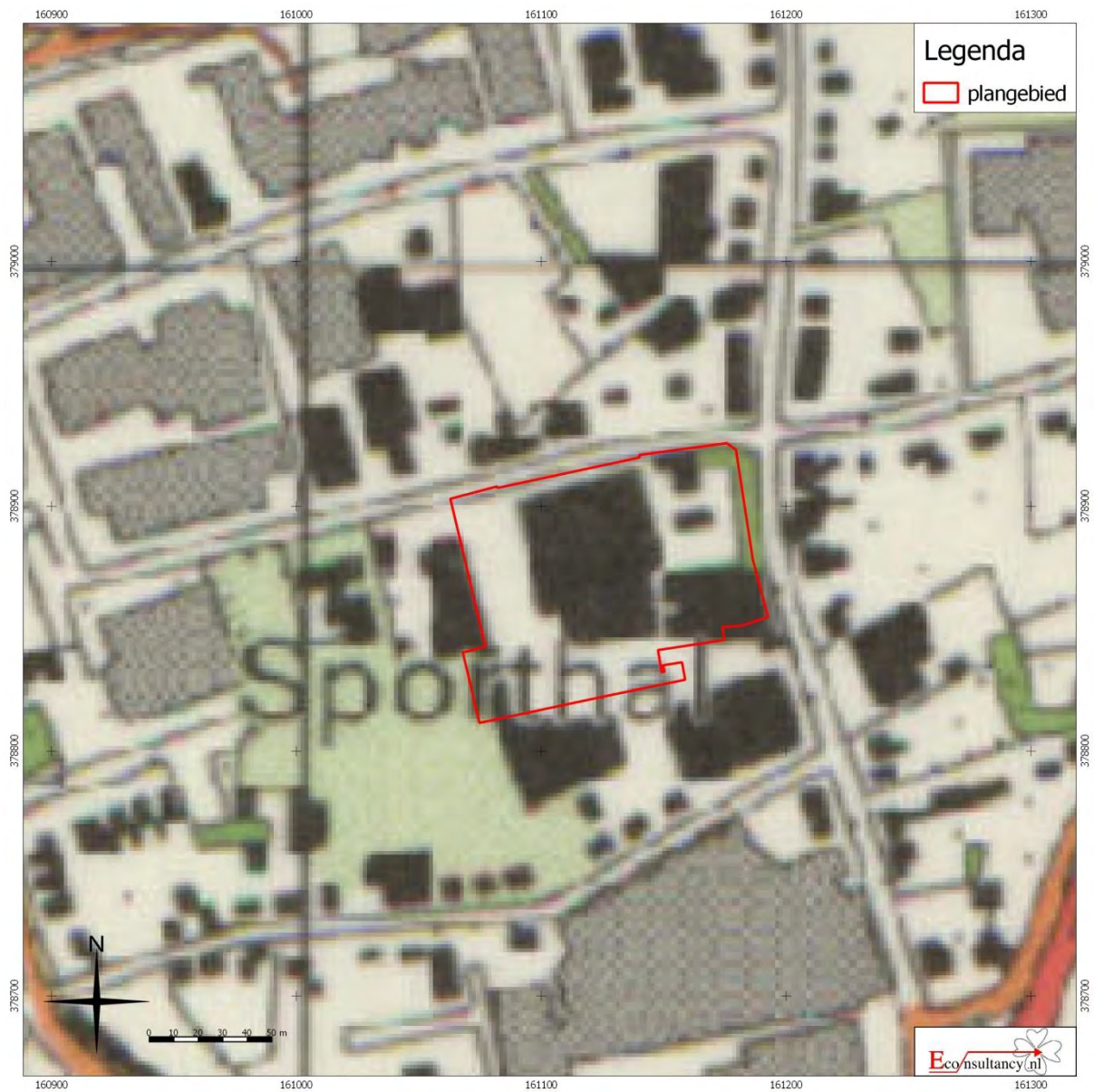

Figuur 5 plangebied (rood) op de topografische kaart van omstreeks 1930

Figuur 6 plangebied (rood) op de topografische kaart van omstreeks 1975.

Figuur 7 plangebied (rood) op de topografische kaart van omstreeks 1997.

3 METHODIEK VELDONDERZOEK

Naast de eisen zoals omschreven in het PvE is het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen en normen zoals aangegeven in het protocol 4004 als onderdeel van de BRL 4000.

Sanering van vier locaties met vervuilde grond met waardes boven de interventiewaarde

Vier locaties (werkput 1 - 4) binnen het plangebied bevatten grond met lood/koper/pak en asbestverontreinigingen. Als eerste zijn deze vier locaties gesaneerd onder archeologische begeleiding. De grond is op vrachtwagens afgevoerd. Op een aantal plekken is de C-Horizont al geraakt. De sporen die hierbij bloot zijn komen te liggen zijn ingemeten en een aantal is gecoupeerd en gedocumenteerd.

Verlagen van het maaiveld met 30 cm

Om de grond van het hele plangebied terug te brengen naar klasse Aw is het maaiveld van het hele plangebied in eerste instantie nog een keer verlaagd met 30 cm (werkput 5 vlak 1). Ook deze ontgravingen zijn onder archeologische begeleiding uitgevoerd. De vrijgekomen grond is op het terrein in depot gezet. Hierbij zijn met name aan de oostkant, aan de Gestelseweg, sporen en vondsten aangetroffen. Hier is net niet verdiept tot in de C-Horizont, maar konden de sporen wel al waargenomen worden. In de rest van het plangebied werd veelal niet verdiept tot op of net boven de C-Horizont.

Aanleggen proefsleuven

Na het verlagen van het maaiveld zijn er acht proefsleuven (werkput 6-12) aangelegd. Hierbij is het plan van het PvE niet aangehouden. De proefsleuven zijn geplaatst aan de hand van de al bekende kennis. Zo zijn er aan de Gestelseweg geen proefsleuven aangelegd omdat al duidelijk was dat er hier sporen en vondsten aanwezig waren.

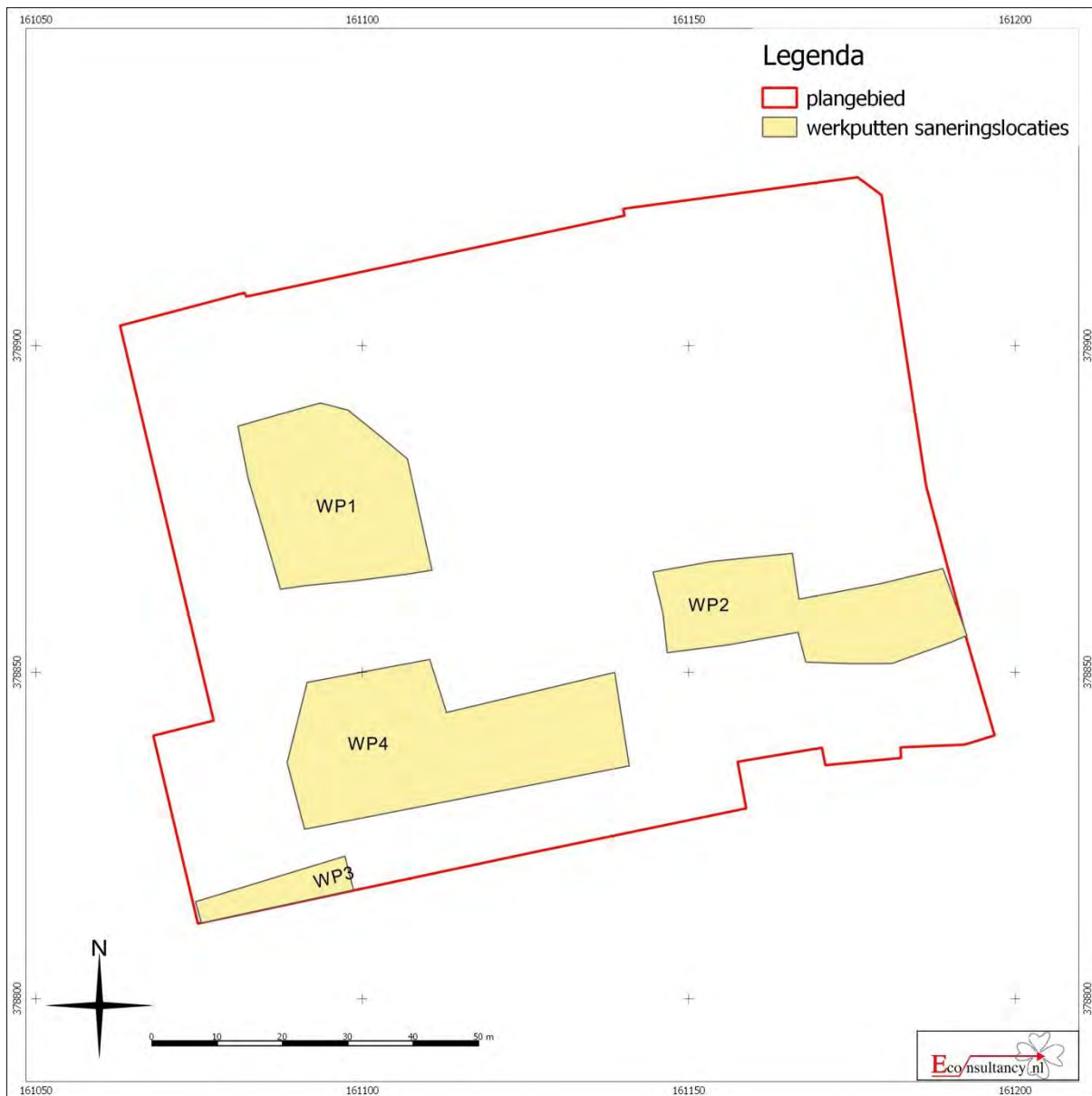
Opschonen van locaties waar de klasse Aw nog niet bereikt was.

Na de analyse van de bodemonsters bleken er nog steeds locaties te zijn waar de grond nog niet voldeed aan de waardes voor Aw. Hier is nog eens met 30 cm verdiept (werkput 5 vlak 2) en de grond is in hetzelfde depot gezet. Veelal werd nu wel de C-Horizont geraakt. Ook deze ontgravingen zijn archeologisch begeleid en de aangetroffen vondsten en sporen zijn gedocumenteerd.

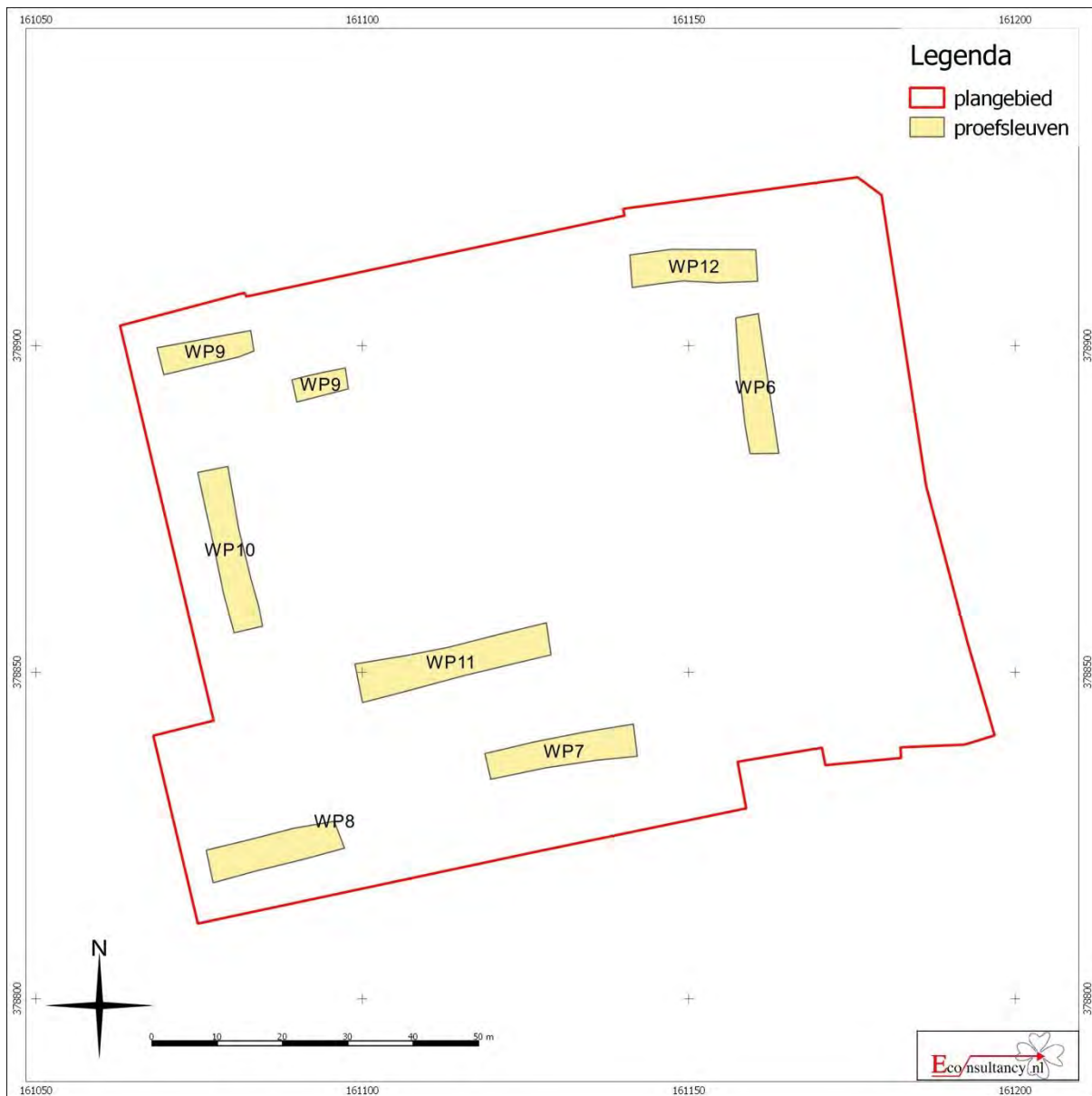
Opgraven geselecteerde vindplaatsen

In 2019 heeft een opgraving plaatsgevonden van twee geselecteerde vindplaatsen. In totaal is er bijna 3.000 m² aangelegd in de werkputten 6 - 19.

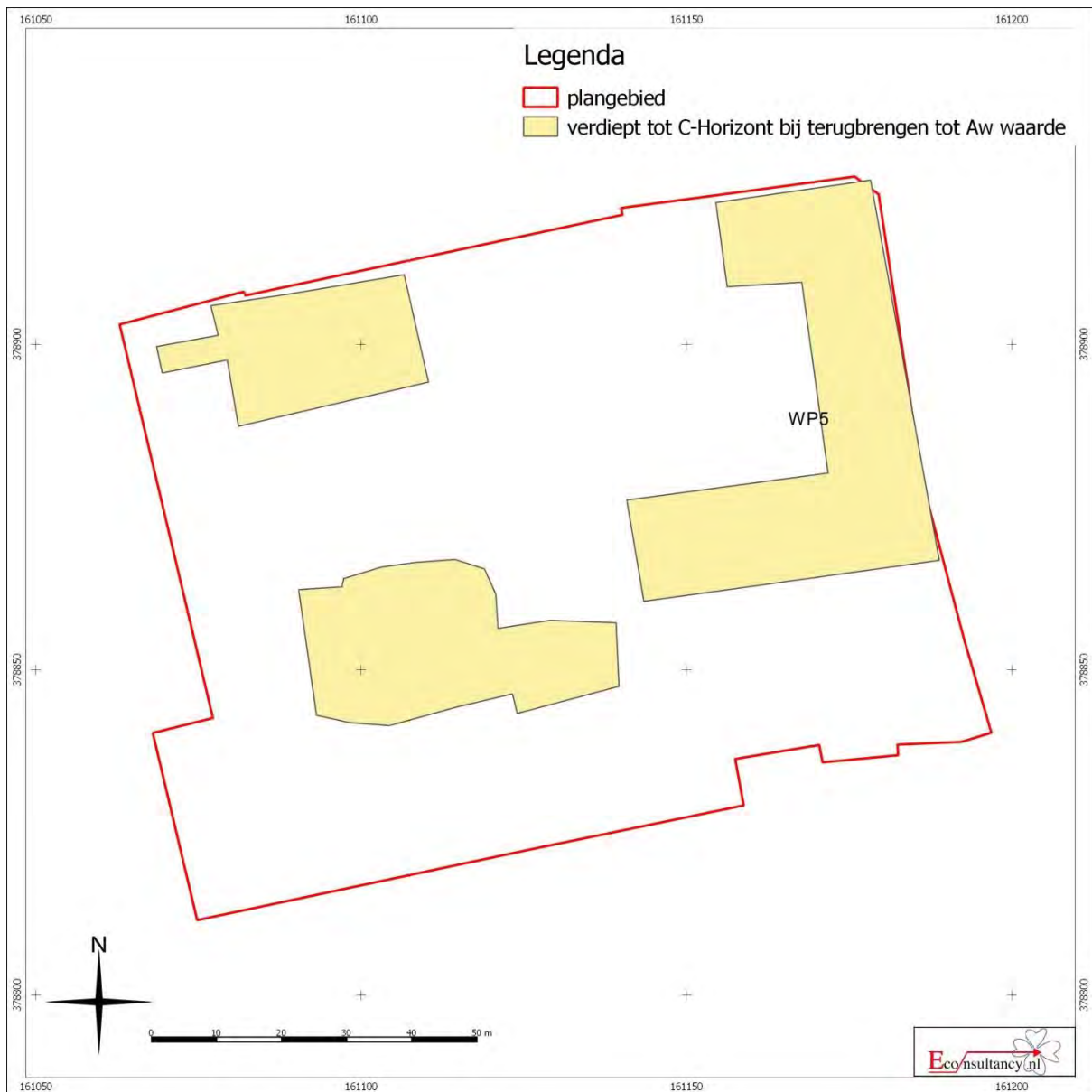
De sporen zijn in vlak 1 en 2 ingemeten, waarbij vlak 1 dertig cm onder het maaiveld ligt en vlak 2 net boven of in de top van de C-Horizont. In vlak 1 zijn de sporen van de fabriek opgenomen. In vlak 2 alle oudere sporen. Alle relevante sporen zijn gecoupeerd, gedocumenteerd en afgewerkt. Na het afgraven van de bovenste 30 cm is het hele vlak met een metaaldetector afgelopen. Bijzondere vondsten zijn verzameld en onder één vondstnummer geregistreerd. Ook bij het aanleggen van het sporenvlak bij de opgraving zijn met de metaaldetector vondsten verzameld en onder aparte vondstnummers geregistreerd. Profielen zijn alleen bij de proefsleuven gedocumenteerd. Er zijn in totaal 15 profielen gedocumenteerd, waar dus de bovenste 30 cm ontbreekt. Maaiveld hoogtes zijn alleen rondom de eerste fase van de saneringen genomen. De vlakhoogtes zijn onderverdeeld in vlak 1 (30 cm onder het maaiveld) en vlak 2 (top van de C-Horizont). Vondsten tenslotte zijn verzameld per vlak en indien van toepassing per spoor. Van meerdere contexten zijn monsters genomen.

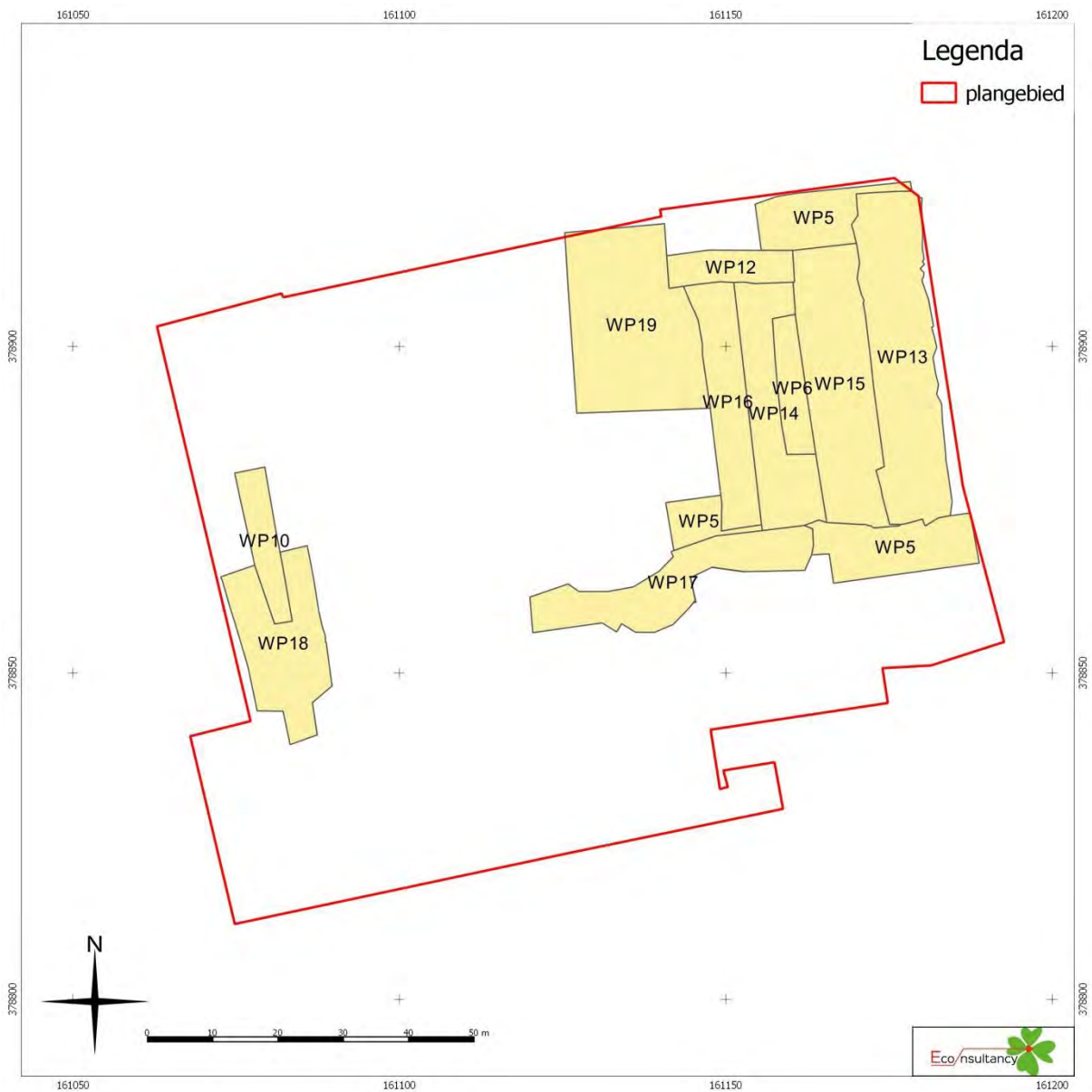
Figuur 8: saneringslocaties

Figuur 9 aangelegde proefsleuven

Figuur 10 die delen waarbij bij het ontgraven voor het terugbrengen van de grond tot Aw waarde de C-Horizont (bijna) geraakt is.

Figuur 11 De opgravingsputten en de proefsleuven die geheel zijn opgegraven

4 RESULTATEN VELDONDERZOEK

4.1 Bodemopbouw

De bodemopbouw kan aan de hand van de profielen beschreven worden. De profielen zijn eigenlijk allen vrij uniform van aard. Ze bestaan uit een geroerde bouwvoor met daaronder de top van de C-Horizont. De bouwvoor is zwartgrijs van kleur en bevat veel fragmenten puin. De bouwvoor is 30 tot 80 cm dik, waarbij de bouwvoor aanzienlijk minder dik is aan de Gestelsestraat (ca. 30 cm) dan op de rest van het terrein.

De C-Horizont bestaat uit een gelaagd pakket matig siltig matig fijn zand. Vermoedelijk kijken we naar verspoeld dekzand. In de top van de C-Horizont vinden we plaatselijk nog vele natuurlijke sporen en donkere roestachtige vlekken. Dit is een teken dat er op de onverstoorde delen niet veel van de oorspronkelijke bodemopbouw verdwenen is. De roestachtige vlekken geven aan dat er plaatselijk wat nattere omstandigheden waren: we zitten niet op de top van een dekzandrug. In de vulling van enkele greppels die vooralsnog geïnterpreteerd zijn als ontginningsgreppels is een grijsbruin gevlekte vulling waargenomen. We hebben dit geïnterpreteerd als de oorspronkelijke E- en B- Horizont die in het spoor terecht gekomen zijn. In het plangebied heeft waarschijnlijk oorspronkelijk een podzolbodem gelegen. Wat voor soort podzol kan niet bepaald worden.

Figuur 12 profiel 4 in werkput 10, het maaiveld is al met 30 cm verlaagd

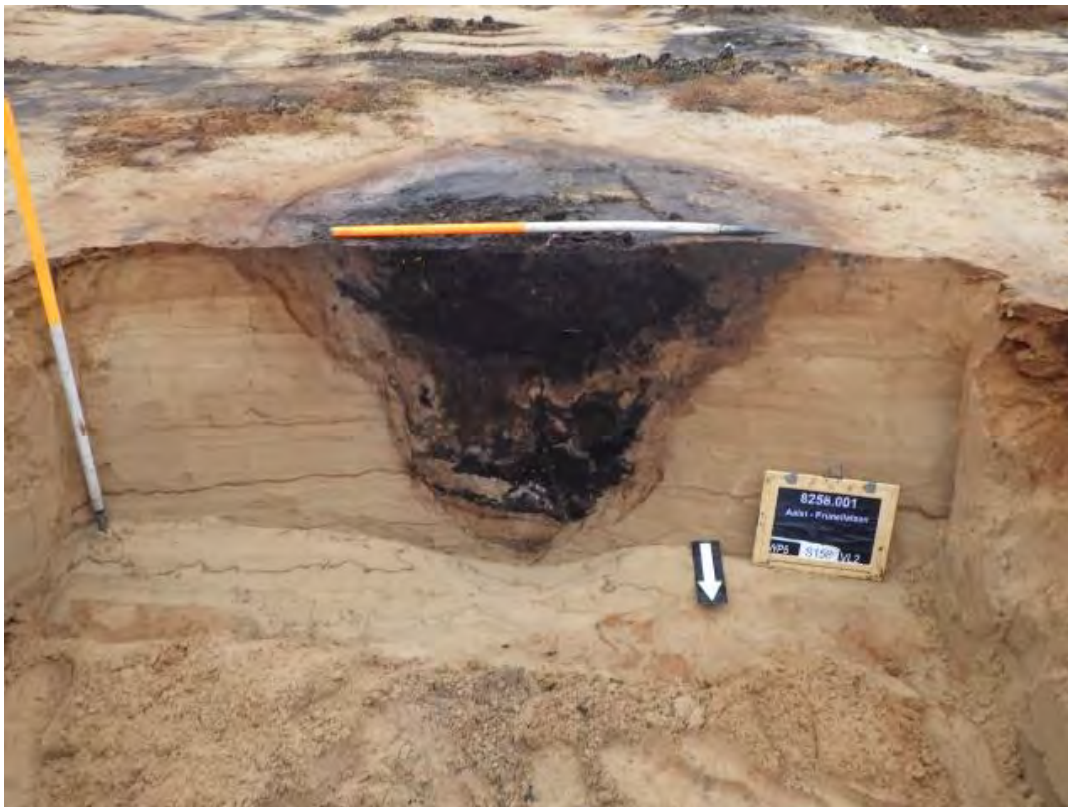
Figuur 13 foto van de coupe door kuil S122, de gelaagde structuur van het zand naast de kuil is duidelijk te zien. Vermoedelijk betreft het verspoeld dekzand.

4.2 Analyse sporen en structuren

Tijdens het archeologisch onderzoek zijn in totaal 183 sporen aangetroffen. De sporen worden hieronder per periode besproken.

4.2.1 Oudste bewoning van het terrein

De oudste sporen en vondsten die op het terrein zijn aangetroffen betreffen de vondst van een Romeinse munt in het zuidwesten van het terrein en een kuil (S158) in het midden van het terrein, die op basis van de vondst van een fragment proto-steengoed in de 13^e eeuw wordt gedateerd. Kuil S158 is tijdens het proefsleuvenonderzoek aangetroffen en als waterput geïnterpreteerd. Tijdens de opgraving is geen bijbehorende plattegrond aangetroffen. Mogelijk lag deze ten noorden van de kuil en is deze verstoord geraakt bij de aanleg van de fabriek in de jaren vijftig van de 20^e eeuw. Een andere mogelijkheid is dat het geen waterput betreft, maar een waterkuil die als doel had water te verzamelen om het vee op het land te kunnen drenken.

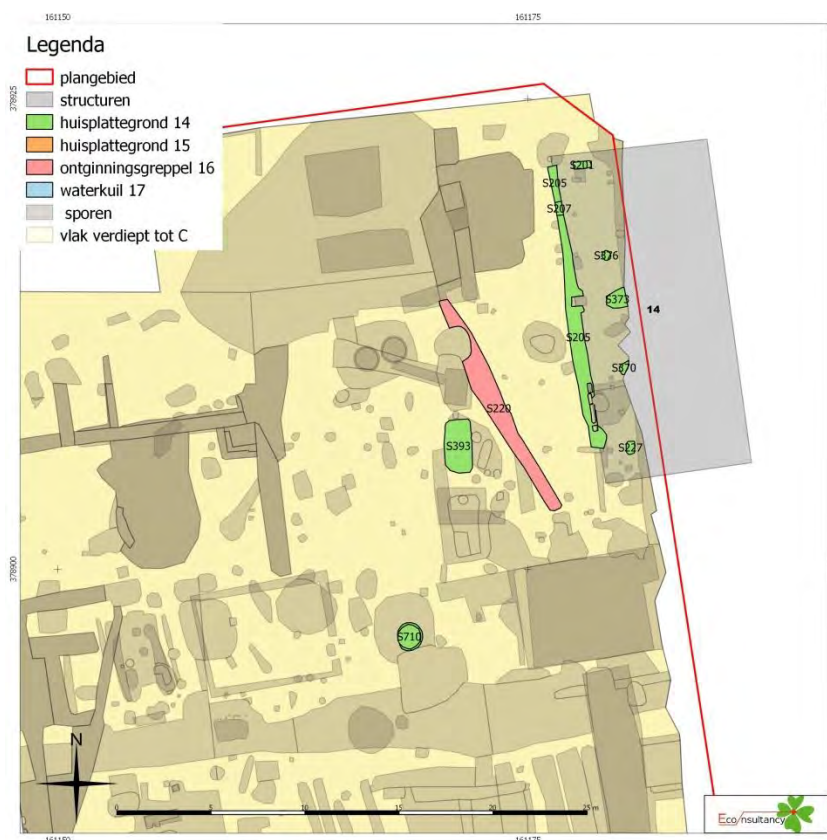
Figuur 14 coupe door kuil S158

4.2.2 Structuren uit de periode 1500 - 1650

De structuren uit de periode 1500 - 1650 betreffen een tweetal huisplattegronden, een greppel en een waterput. Huisplattegrond 14 en greppel 16 liggen in het noordoosten van het plangebied, huisplattegrond 15 in het westen.

Het oudste spoor in dit deel van het plangebied betreft waarschijnlijk ontginningsgreppel S220. Deze noordoost - zuidwest georiënteerde greppel is vrij ondiep (5 - 10 cm) en heeft een vulling bestaande uit bruine en grijze brokken. We interpreteren het als brokken van de A-, B- en E- horizont, die bij het dichtwerpen van de greppel in het spoor terecht zijn gekomen. Dit betekent ook dat er nog niet veel geakkerd was in de directe omgeving. Anders zou de podzolbodem omgezet zijn in een cultuurlaag. Huisplattegrond 14 is waarschijnlijk niet lang na, of wellicht gelijktijdig met het dichtwerpen van greppel S220 gebouwd. In de wandgreppel van de plattegrond zijn immers dezelfde brokken A-, E-, B- Horizont aangetroffen. In de vulling van de wangreppel zijn geen paalkuilen waargenomen. We vermoeden dat de greppel aan de onderzijde een ligger heeft gehad waarop de muren (eventueel met palen) zijn gebouwd. Bij het ontmantelen van het gebouw zijn vervolgens alle bouwmaterialen tot en met de ligger verwijderd en is de greppel dichtgegooid met grond uit de omgeving.

Vijftien meter ten zuidwesten van de plattegrond is waterput S710 aangetroffen. Op basis van het aanwezige vondstmateriaal dateert deze waterput in de 15^e of 16^e eeuw. Mogelijk behoort hij tot het erf van huisplattegrond 14. Kuil S393 betreft een kuil met veel vondstmateriaal erin dat gedateerd kan worden tussen 1500 en 1650. Naast veel scherven aardewerk zijn er twee brillenglazen en is er veel ijzer aangetroffen. Vermoedelijk betreft het een afvalkuil. Bij het vondstmateriaal zal deze kuil verder behandeld worden.

Figuur 15 huisplattegrond 14 en ontginningsgreppel S220

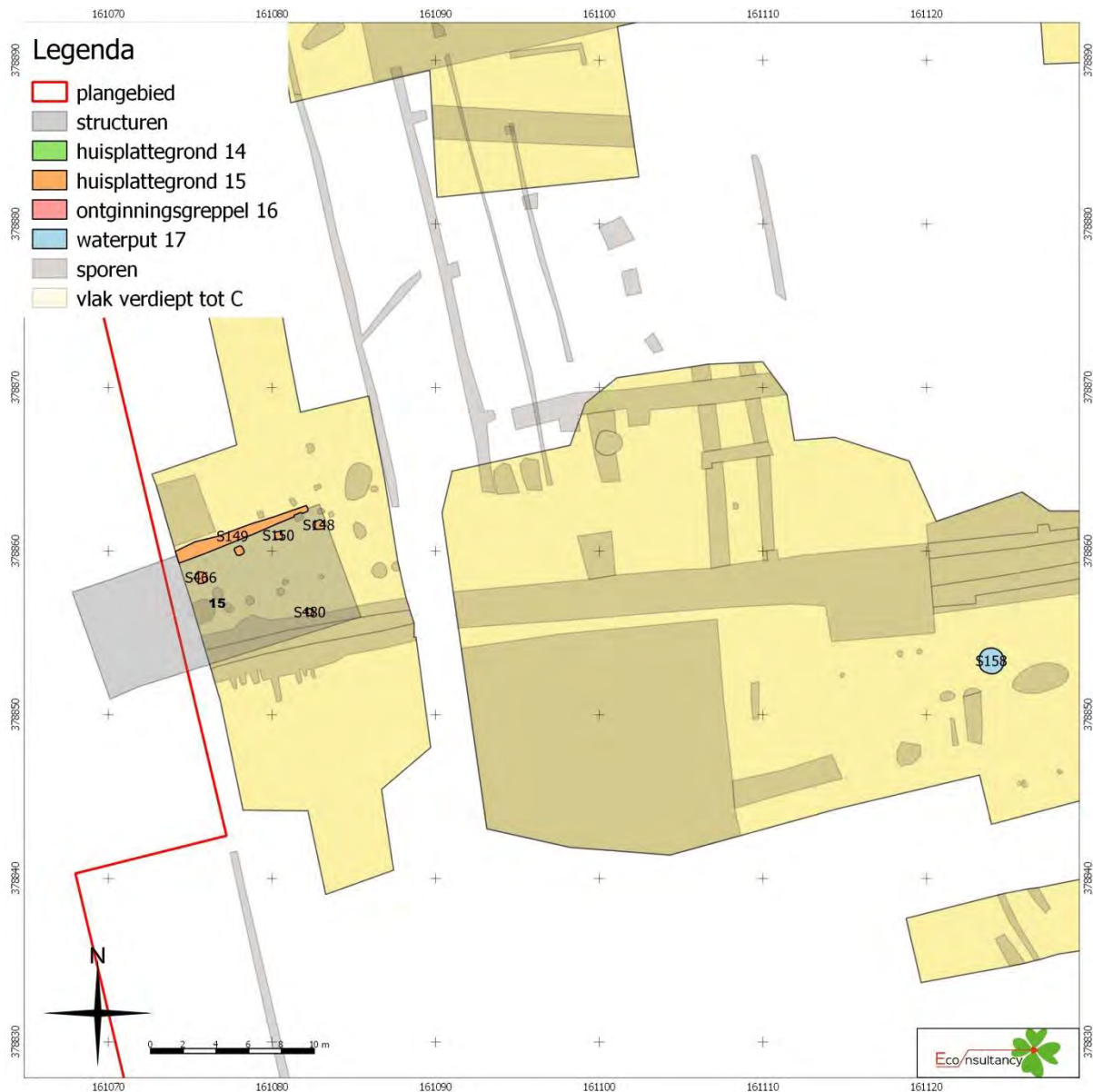

Figuur 16 coupe door wandgreppel S205 van huisplattegrond 14

Figuur 17 coupe door waterput S710, de plaggen en het karrenwiel zijn duidelijk te zien.

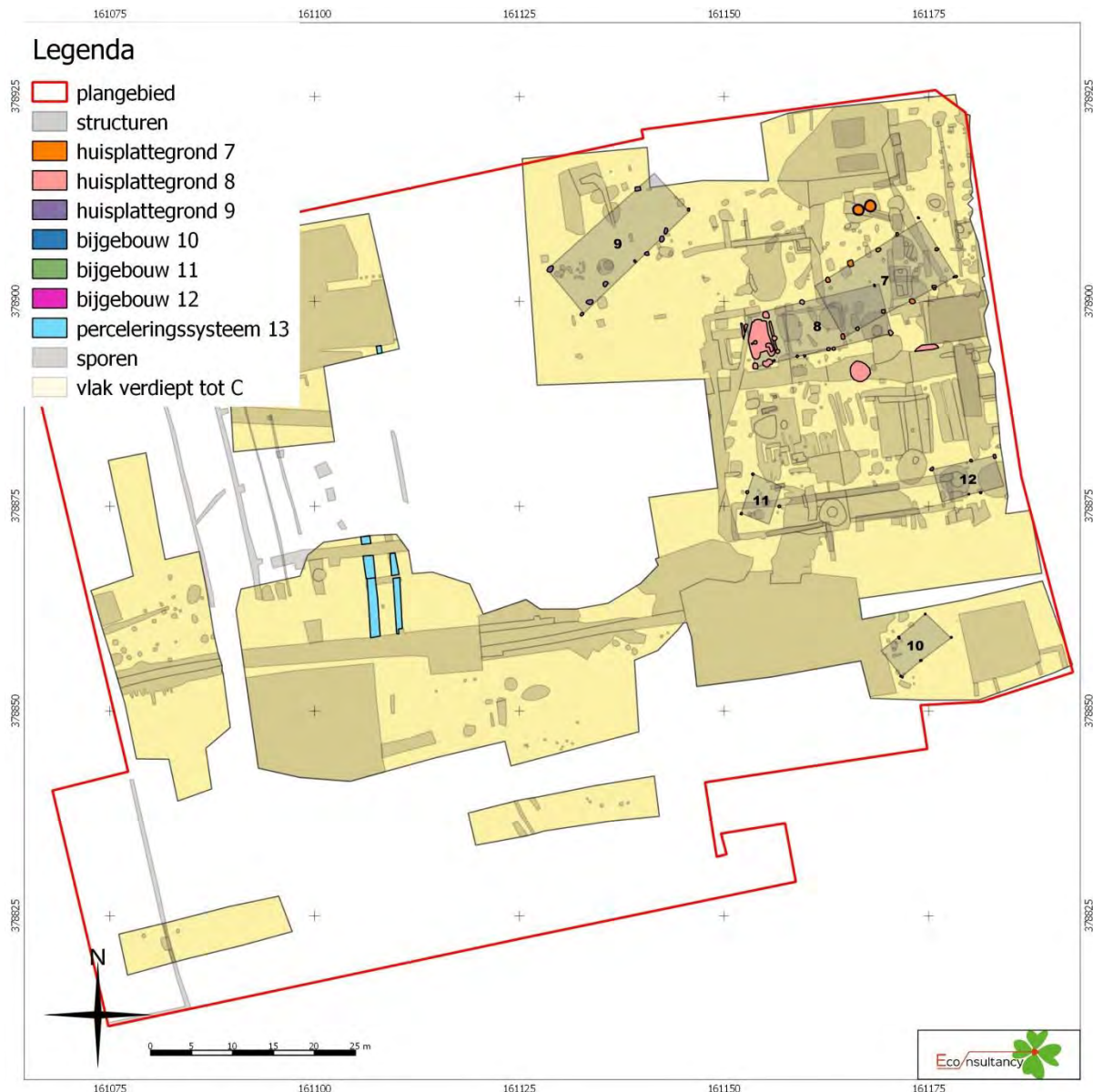
Huisplattegrond 15 ligt aan de westkant van het terrein. De oost-west georiënteerde huisplattegrond is aangetroffen in proefsleuf 10 en verder opgegraven in werkput 18. De zuidwand wordt oversneden door een greppel van perceleringssysteem 4 (1800 - 1950; zie paragraaf 4.2.4), waardoor we maar een deel van de huisplattegrond hebben kunnen opgraven. Net als bij huisplattegrond 14 bestaat de constructie uit een wandgreppel, met aan de binnenzijde binnenstijlen. De vulling van de greppel van deze plattegrond bestond uit homogeen bruin zand, waardoor we vermoeden dat dit deel van het plangebied al langer als akker in gebruik was. Mogelijk is dit een aanwijzing dat de oorspronkelijke middeleeuwse nederzetting van Aalst meer naar het (noord)oosten lag.

Figuur 18 huisplattegrond 15 en waterput S158

4.2.3 Structuren uit de periode 1650 - 1800

Tijdens de opgraving zijn zeven structuren aangetroffen die gedateerd kunnen worden tussen 1650 en 1800. Het betreft een drietal huisplattegronden (structuur 7, 8 en 9), drie bijgebouwen (structuur 10, 11 en 12) en twee perceleringssystemen (structuur 13).

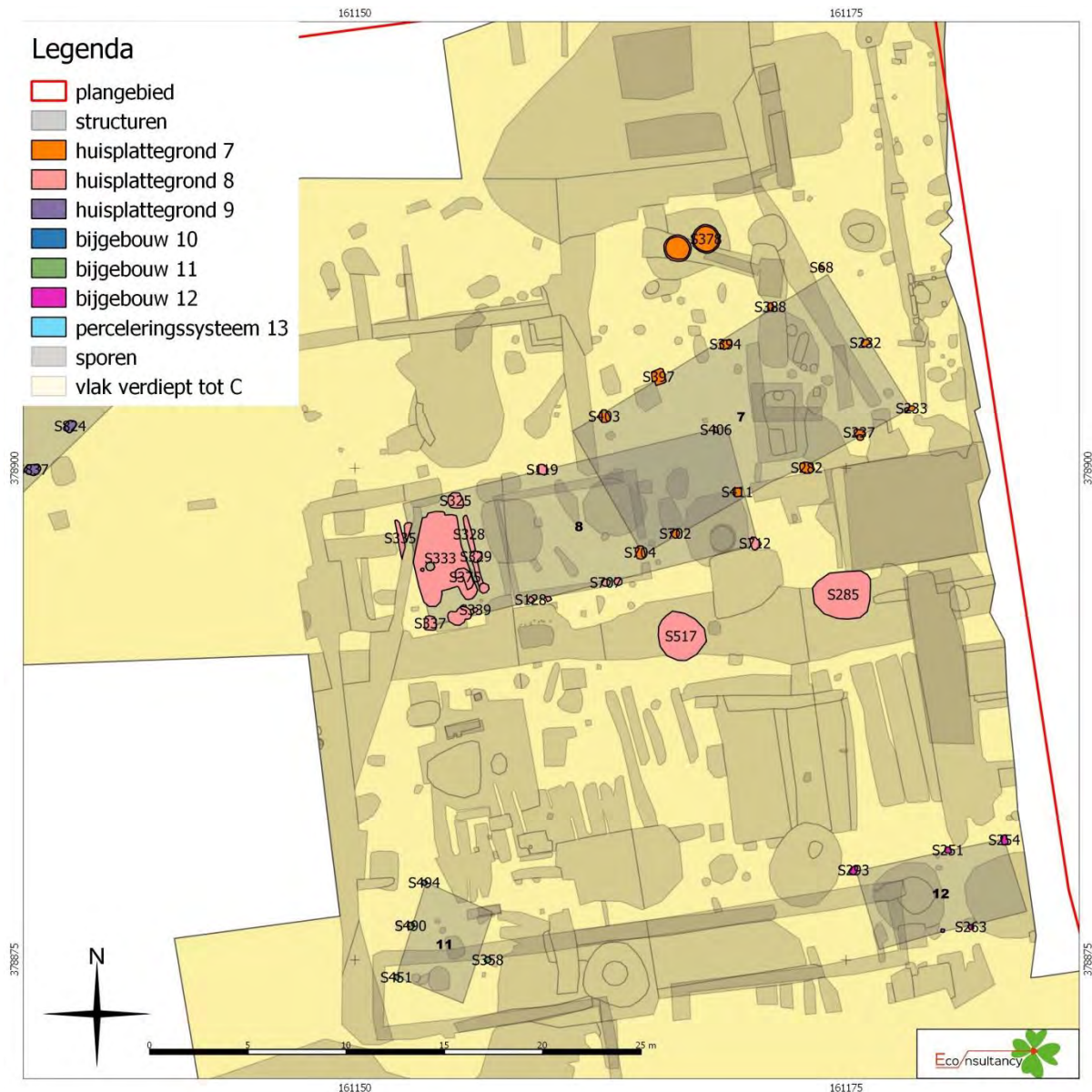
Figuur 19 structuren 7-13 daterend tussen 1650 en 1800.

Structuur 7

Structuur 7 is ongetwijfeld de structuur met de meest duidelijke paaizetting. De structuur bestaat uit zes gebinten op regelmatige afstand met een lengte van 15,4 m en een breedte van 7,5 m. Vijf meter ten noorden van de huisplattegrond liggen twee waterputten, die over elkaar heen gegraven zijn (S378 en S519). Vondstmateriaal dateert deze waterputten in de Nieuwe tijd B (1650 - 1800). Vermoedelijk zijn de waterputten gelijktijdig met huisplattegrond 7.

Structuur 8

Structuur 8 is gedefinieerd op basis van potstal S333 en giergoot S328. Deze sporen geven aan wat de oriëntatie van de huisplattegrond geweest moet zijn. Aan de hand van de afmetingen van huisplattegrond 7 is hierbij een huisplattegrond gereconstrueerd met een lengte van 17,1 m en een breedte van 6,3 m. Dit heeft echter niet geleid tot gebinten waarvan beide paalkuilen zijn aangetroffen. De paalzetting van deze plattegrond is daarmee onzeker. Ten zuiden van huisplattegrond 8 liggen de waterputten S517 en S285, die op basis van het vondstmateriaal gedateerd kunnen worden tussen 1650 en 1800. Mogelijk zijn ze gelijktijdig met huisplattegrond 8.

Figuur 20 structuren 7 en 8.

Structuur 9

Structuur 9 (17,9 m lang en 6,4 m breed) betreft een mogelijke plattegrond, waarvan voornamelijk paalkuilen van de zuidelijke wand zijn aangetroffen. De paalkuilen liggen niet op een regelmatige afstand. Het is goed mogelijk dat we hier niet kijken naar een huisplattegrond maar naar een erfafscheiding in de vorm van een hekwerk. De oriëntatie komt overeen met die van huisplattegrond 7 en mogelijk zijn ze gelijktijdig. Tijdens de uitwerking zal kritisch gekeken worden naar de functie van deze structuur.

De bijgebouwen betreffen zes of acht palige structuren die vermoedelijk als schuur, stal of opslag hebben gediend. Ze liggen alle drie aan de zuidkant van het plangebied, terwijl de huisplattegronden aan de noordkant liggen. Mogelijk was dit de indeling van het erf, mogelijk behoren de bijgebouwen tot een ander erf, waarvan de huisplattegronden ten zuiden van het plangebied liggen.

Aan de westkant van het perceel, tenslotte, zijn nog twee noord-zuid georiënteerde perceleringsgreppels aangetroffen. Vermoedelijk hebben deze greppels de erven van structuur 7, 8 en 9 aan de westzijde begrenst. Aan de oostzijde zal de Gestelsestraat de begrenzing zijn. De begrenzing aan noord en zuidzijde is niet aangetroffen.

4.2.4 Structuren zichtbaar op de kadastrale minuut van 1832

De volgende periode, die waarschijnlijk start in de 18^e eeuw, en het duidelijkst zichtbaar is op de kadastrale minuut van 1832, kenmerkt zich door een drastische verandering in de structuur van de nederzetting. De perceelsscheidingen worden oost - west georiënteerd en bakenen een drietal erven af die aan de Gestelsestraat liggen. Structuur 1 betreft een blok van vier rijtjeshuizen die in het noordoosten van het plangebied liggen. Structuur 2 betreft een huis in het midden van het plangebied dat bestaat uit een voor- en achterhuis en structuur 3 betreft een huis gelegen aan de zuidkant van het plangebied. Structuur 4 tenslotte betreft het nieuwe oost - west georiënteerde perceleringssysteem.

Figuur 21 structuren 1 - 3 op de kadastrale kaart van 1832.

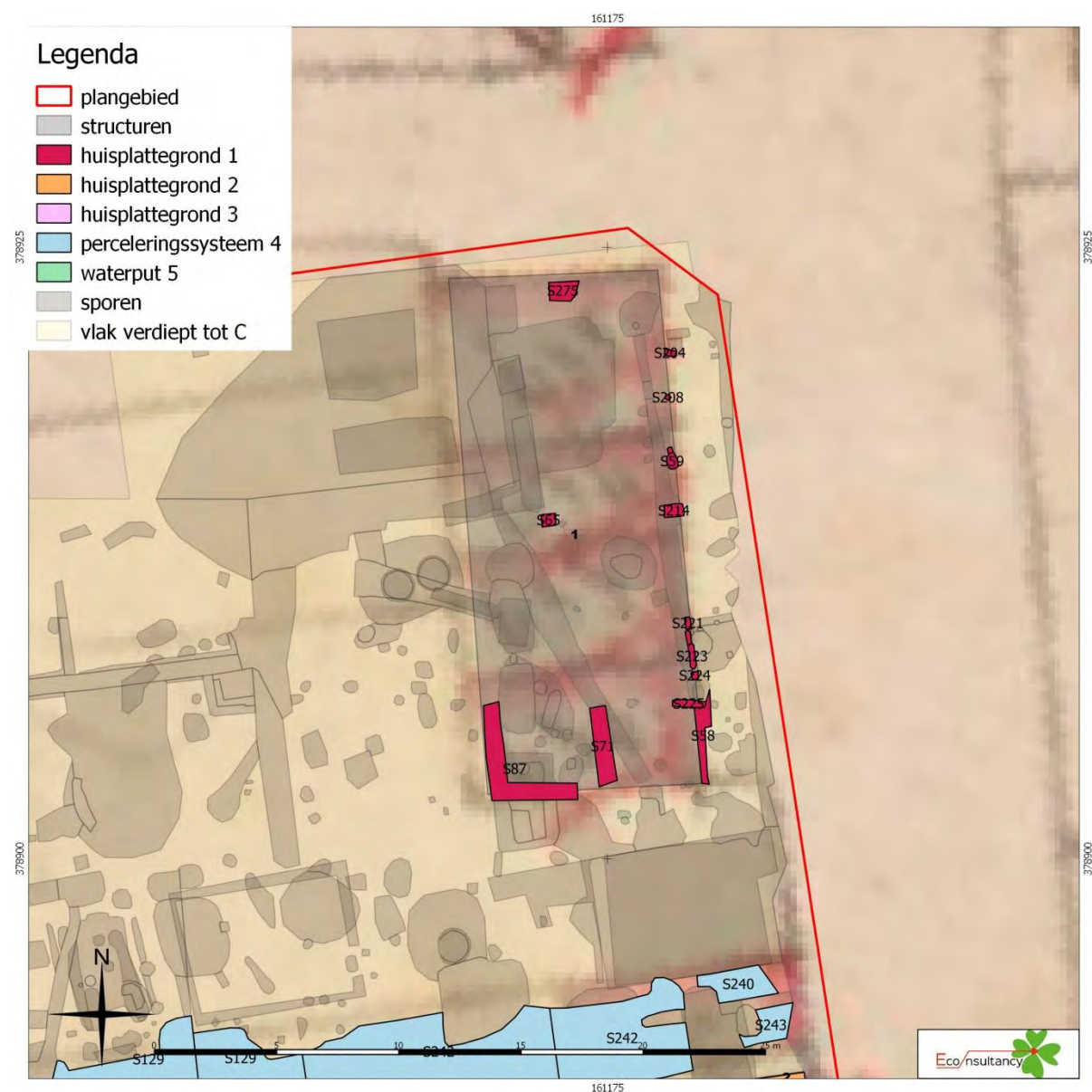

Figuur 22 Aangetroffen sporen en structuren met de werkputten die zijn verdiept tot de C-Horizont geprojecteerd op de kadastrale minuut van 1832.

Structuur 1

Structuur 1 betreft de funderingen van een viertal rijtjeshuizen, die ook zijn weergegeven op de kadastrale minuut van 1832. Op latere kaarten (1900) zijn deze rijtjeshuizen niet meer zichtbaar. Ze zullen dus al in de 19^e eeuw moeten zijn gesloopt.

Veel van de sporen die behoren bij deze structuur zijn wel aangetroffen in het hoger aangelegde vlak 1 (top B / BC-Horizont), maar waren bij de aanleg van vlak 2 al verdwenen. Het betrof ondiepe kuilen en funderingssleuven, waarbij er opvallend veel mortel in de vulling van de sporen zat. De kuilen zijn allen dermate ondiep dat het niet uit te sluiten valt dat we kijken naar restanten van funderingsgreppels en niet naar paalkuilen of poeren. Er zijn bij deze plattegrond dan ook geen sterke aanwijzingen dat we kijken naar houtbouw (of eventueel vakwerkhuisen). Vermoedelijk waren de huizen volledig in steen opgetrokken.

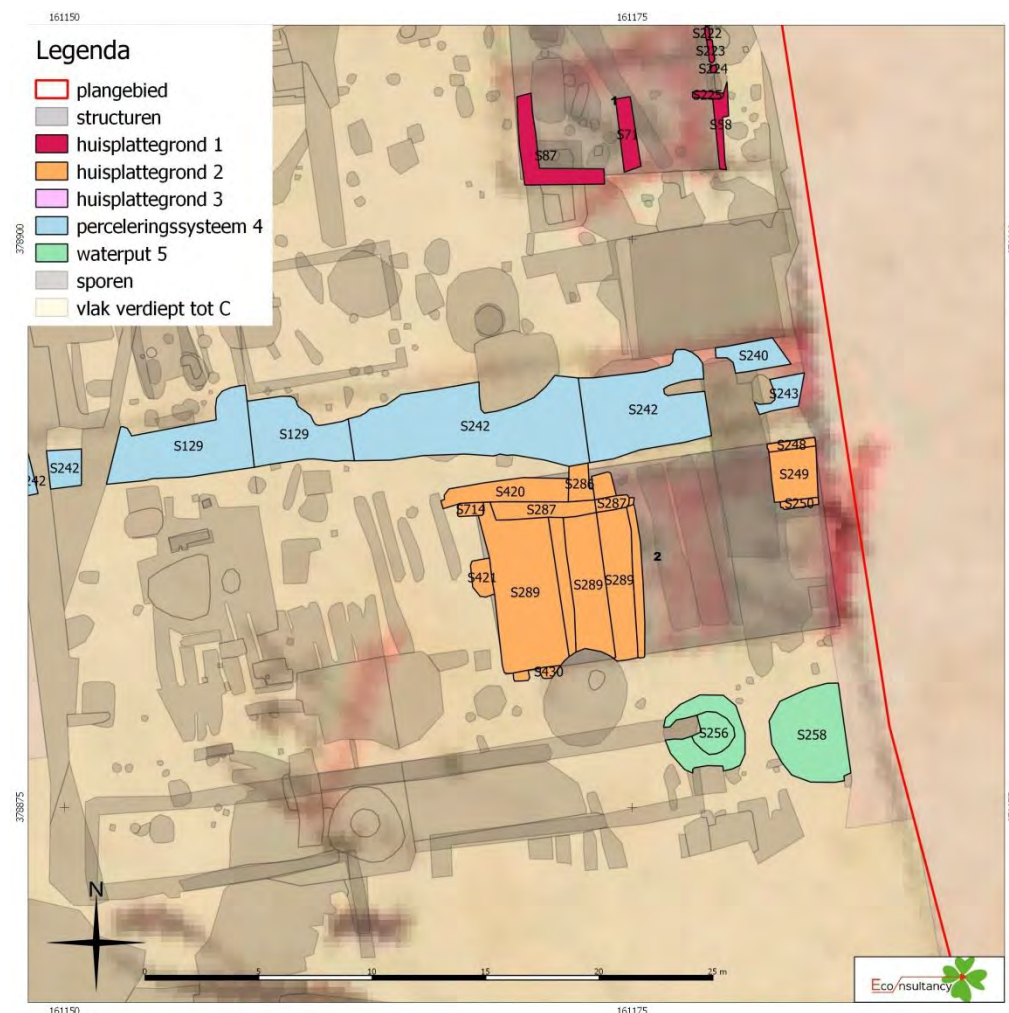

Figuur 23 structuur 1 op de alle sporenkaart en de kadastrale minuut van 1832

De voorgevel (oostelijke zijde) is het best bewaard gebleven. Zoals gezegd waren alle sporen vrij ondiep (maximaal 5 cm). Er konden geen deuropeningen herkend worden. Ook aan de zuidkant zijn enkele goede uitbraaksleuven aangetroffen. De noordoostkant is grotendeels verdwenen, waarschijnlijk bij de aanleg of de sloop van gebouwen van de fabriek. De afmetingen van het huizenblok kan bepaald worden aan de hand van de zuidelijke en oostelijke wand en meet 20,8 x 8,7 m. Van de binnenconstructie is te weinig aangetroffen om er uitspraken over te doen.

Structuur 2

Structuur 2 betreft een huis gelegen aan de Gestelsestraat circa 13 m ten zuiden van structuur 1. Het ligt ingeklemd tussen twee greppels van structuur 4 (perceleringssysteem). Het erf heeft een breedte van bijna 30 m en een diepte van ongeveer 45 m. Aan de kant van de Gestelsestraat aan de noordzijde van het perceel staat een huis met schuur, waarbij het huis onderverdeeld is in een voor- en achterhuis (nummers 628 en 629). Van de schuur is niets aangetroffen, van dit voor- en achterhuis wel. Ook voor deze structuur geldt dat het op latere kaarten (vanaf 1900) niet meer zichtbaar is. Ten zuiden van de structuur zijn twee waterputten aangetroffen, opgebouwd met pluggen, die zeer waarschijnlijk gelijktijdig met structuur 2 zijn.

Figuur 24 structuur 2 (oranje) en de waterputten (groen) geprojecteerd op de kadastrale minuut van 1832.

Van het voorhuis zijn funderingen aangetroffen. De funderingen zijn gemetseld met oranje rode baksteen en gevoegd met kalkmortel. De muren zijn 1,5 steens breed en nog maar enkele lagen diep. Tussen beide muurtjes is een laag zand aangetroffen. De afstand tussen beide muren is ca 2,8 m. Aan de westzijde wordt de muur afgesneden door een brede greppel gevuld met puin uit een jongere periode (S244). Vermoedelijk kijken we naar een buitenmuur en een binnen- of tussenmuur. De functie ervan is onbekend. Van het voorhuis zijn verder geen sporen aangetroffen.

Figuur 25 het voorhuis van structuur 2. De poer op de achtergrond bevat machinaal gemaakte bakstenen en is dus jonger

Het achterhuis is voor een groot deel bij de opgraving aangetroffen. Het meet 6,5 x 7,2 m. Van de noord- en oostzijde zijn uitbraaksleuven gevuld met mortel en baksteengruis aangetroffen (S287 en S288). Aan de zuid- en westkant ontbreken deze. In het midden van het achterhuis is een tussenwand aangetroffen (S419). De vloer van het achterhuis was verlaagd tot 40 cm -vlak. Hierdoor ontstond kuil S289. In het midden van de zuidelijke wand is kuil S421 aangetroffen. Het betrof een kuil van 80 cm diep. Vermoedelijk heeft hier een paal gezeten die de nokbalk heeft ondersteund. Aan de westelijke kant van is geen vergelijkbare kuil aangetroffen. Mogelijk lag deze net buiten het plangebied en is hij daarom niet opgegraven.

Waterput S292 betreft een bakstenen waterput met loden leidingen. De insteek van deze waterput oversnijdt de kelder van het achterhuis en is dus jonger. Ten zuiden van structuur 2 tegen de Gestelsestraat aan liggen twee waterputten (S258 en S260). Op basis van vondstmateriaal dateren we deze twee met plaggen opgebouwde waterputten in de 18^e of 19^e eeuw. Zeer waarschijnlijk zijn ze gelijktijdig met structuur 2. De waterputten zullen elkaar opgevolgd hebben, maar het is nog niet duidelijk welke de jongere en welke de oudere is.

Figuur 26 coupe door de kuil (S289) van het achterhuis van structuur 3

Figuur 27 coupe door de waterputten S254 (links) en S256 (rechts). S254 is wat naar voren gezet zodat de opbouw van de pluggen mooi te zien is. Bij S256 steekt aan beide zijden een stuk van het karrenwiel in het profiel uit.

Structuur 3

Structuur 3 betreft een tweetal muren, die zijn aangetroffen en gedocumenteerd bij de archeologische begeleiding van de sanering (werkput 2). De muren behoren tot een gebouw dat afgebeeld staat op de kaart van 1832 ten zuiden van structuur 2. Dit gebouw lijkt zichtbaar te zijn tot 1929. Ten noorden van het gebouw is een bijgebouw aanwezig. Het deel ten zuiden van het gebouw en het grootste deel van het gebouw zelf liggen buiten het plangebied en zijn dus niet onderzocht. De noordelijke muur en het hele bijgebouw zijn verstoord door structuur 5 (het pand uit de jaren '30 van de 20^e eeuw dat diep is uitgesaneerd vanwege de aanwezigheid van asbest tussen het puin). Er is geen waterput op dit perceel aangetroffen.

Figuur 28 de muren van structuur 3 op de kadastrale minuut van 1832

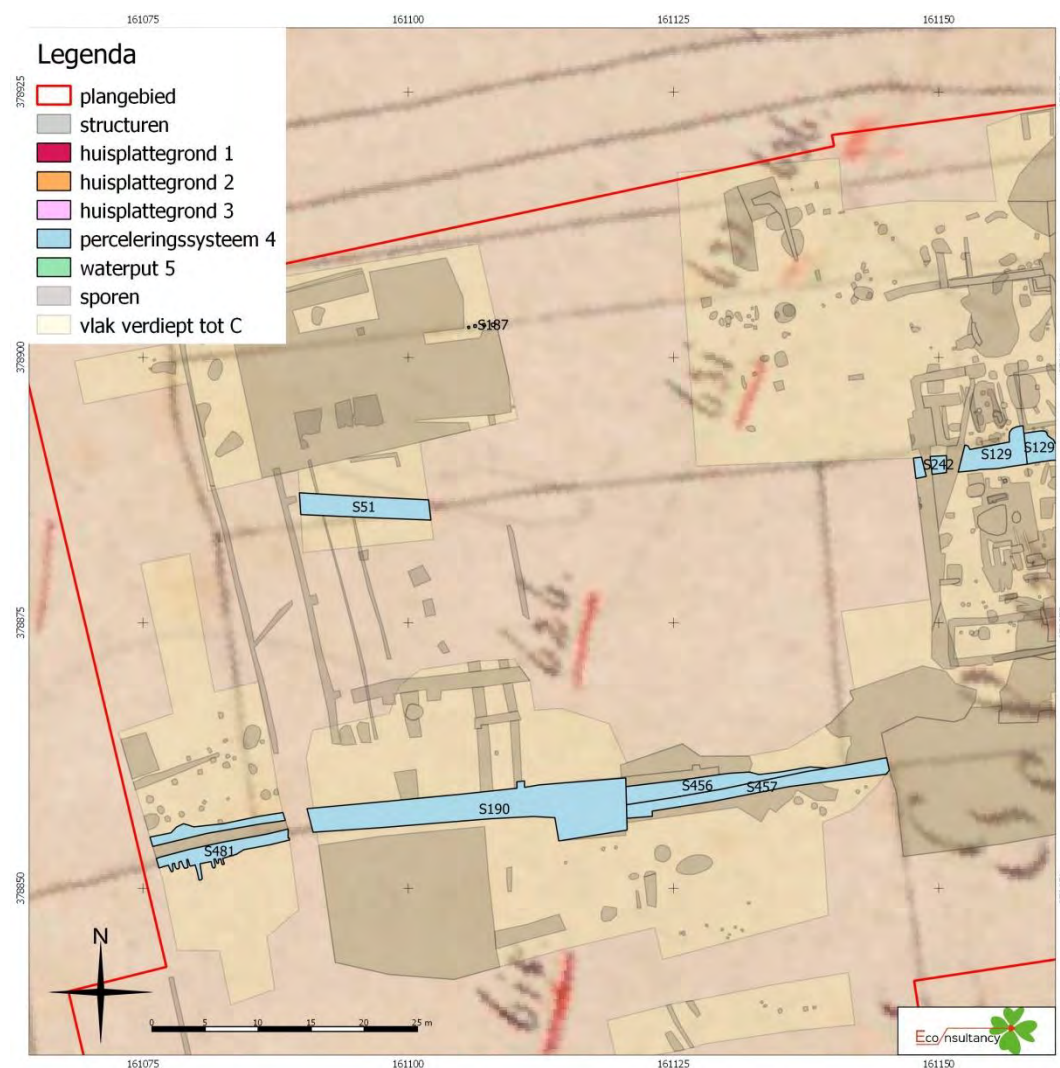

Structuur 4

Structuur 4 betreffen perceleringssporen die ook zichtbaar zijn op de kaart van 1832. Tussen de percelen van structuur 2 en 3 ligt een redelijk brede (2 m) en diepe (0,5 - 1,0 m) greppel. De greppel is alleen aan de oostkant van het perceel aangetroffen. In het westen, aan de Gestelsestraat, wordt hij oversneden door sporen van de fabriek. De greppel blijft in gebruik tot 1952 als de fabriek gebouwd wordt. In het oosten wordt in de greppel een betonnen riolering gelegd.

Tussen de percelen 1 en 2 ligt ook een greppel. Deze greppel is even breed en diep als de vorige en is zowel in het oosten als het westen aangetroffen. Ook deze greppel is in gebruik tot 1952. De greppel oversnijdt in het oosten enkele waterputten die op basis van het vondstmateriaal voorlopig gedateerd kunnen worden in de 17^e of 18^e eeuw.

Aan de noordkant van het plangebied, ten westen structuur 1, zijn op de historische kaarten nog twee oost - west georiënteerde perceleringsscheidingen aanwezig (tussen perceel 632 en 632 en tussen 632 en 636). Op de locatie van deze perceleringsscheidingen zijn geen greppels aangetroffen, wel liggen er enkele paalkuilen, waarbij met name het rijtje S814 - S817 opvalt. Deze paalkuilen liggen mooi op de lijn van de perceelsscheiding. Waarschijnlijk bestonden deze perceelsscheidingen uit hekwerk en niet uit greppels.

Figuur 29 het perceleringssysteem op de oostelijke helft van het plangebied

4.2.5 Structuren zichtbaar op kaarten tussen 1900 en 1950

Op de topografische kaarten daterend tussen 1900 en 1950 is de perceelsinrichting hetzelfde als op de kaart van 1832. Ook hier kunnen drie structuren worden onderscheiden. Een aantal van de op de kaart weergegeven gebouwen zijn vooralsnog niet herkend in het aangetroffen sporenvlak. Tijdens de uitwerking zal nog een poging gedaan worden om sporen toe te wijzen aan deze gebouwen.

Structuur 6 ligt op de locatie van structuur 1 in het noorden van het terrein. Aangetroffen zijn enkele ondiepe kuilen op de hoeken en in het midden van de lange zijde van het gebouw. Het is niet duidelijk of er palen of poeren in gestaan hebben. Ten noordoosten van dit gebouw ligt waterput S273. Het betreft een bakstenen waterput met rechtop staande houten planken ernaast. De houten planken hadden als doel om de waterput geleidelijk in de gegraven kuil te laten zakken. Structuur 7 betreft waterput S292. Ook deze waterput was met steen gemetseld.

Figuur 30 structuur 5, 6 en 7 op de topografische kaart van circa 1921.

Structuur 5 tenslotte ligt in het zuiden van het plangebied. Tijdens de sloop van dit huis in het begin van de 20^e eeuw is er asbest in de bodem terecht gekomen. Waar het huis gestaan heeft is een vrij diepe saneringsput aangelegd. Er zijn hier geen muurresten of andere sporen gedocumenteerd. Wel zijn aan de zuidkant twee funderingen aangetroffen die vermoedelijk een gangetje hebben afgesloten. Dit gangetje lag tussen structuur 5 en de nog in gebruik zijnde kapperszaak in het zuiden. Aan het eind van de tweede wereldoorlog is dit gangetje gebruikt door de geallieerden om voorraden op te slaan. Bij de sloop van structuur 5 kwam de volgende tekst aan het licht op de zijgevel van de kapperszaak:

Close lids on empty jerry cans and stack here

Figuur 31 de tekst op de zijgevel van de kapperszaak

4.2.6 Sporen van de sigarenkistjesfabriek

De fabriek is in de jaren '50 van de 20^e eeuw gebouwd en heeft over het hele terrein veel sporen achtergelaten. Het varieert van muren, poeren en uitbraaksleuven van de funderingen tot kabel- en leidingsleuven. Daarnaast zijn er gedeeltes die tot (grote) diepte zijn verstoord. Mogelijk dat hier kelders of verdiepte vloeren gezeten hebben. Er is geprobeerd om de sporen van de fabriek zoveel mogelijk te documenteren, maar de ontgraving zijn niet stilgezet of vertraagd om deze sporen in te meten. Er zijn derhalve meerdere sporen verloren gegaan.

Figuur 32 sporen van de fabriek

4.3 Vondsten en monsters

Er zijn in totaal 280 vondstnummers uitgedeeld. Er zijn 987 vondsten aangetroffen, 18 monsters genomen en 14 houtskoolmonsters verzameld. In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de vondsten in tabel 2 een overzicht van de monsters.

Tabel 1 *aangetroffen vondsten*

vondstcategorie	subsoort	aantal	datering
aardewerk	grijsbakkend	17	LME
	roodbakkend	439	LME - NT
	witbakkend	7	NT
	steengoed	51	LME - NT
	majolica	19	NTA
	faience	6	NTA - NTB
	porselein	10	NTB- NTC
	industrieel wit	118	NTC
	pijpaarde	15	NTB - NTC
glas		54	NT
bouwmaterialen	baksteen	25	LME - NT
	beton	4	NTC
	daklei	6	LME - NT
	dunbedmortel	7	NTB - NTC
	verbrande leem	21	LME - NT
metaal	munt	19	ROM - NT
	object	93	LME - NT
	slak	18	LME - NT
plastic	object	5	NTC
leer	schoenzool en strip	2	LME - NT
dierlijk bot		13	LME - NT
steen	maalsteen	1	LME - NT
	overig steen	9	LME - NT
Hout	karrenwiel	23	NT
	ligger	1	NTB - NTC
	staak	1	NT

Aardewerk

Het aardewerk bestaat uit 682 vondsten. Aangetroffen zijn de verwachte categorieën zoals roodbakkend aardewerk, steengoed, faience en industrieel wit aardewerk. Het meeste aardewerk komt uit sporen. Hiermee kunnen we de aangetroffen sporen en structuren goed dateren. Er zijn geen vondsten die gerestaureerd, geconserveerd of gedeselecteerd moeten worden. Aanbevolen wordt om alle vondsten op een standaardmanier uit te werken.

Glas

Er zijn 54 glazen objecten aangetroffen. Het gros ervan is in twee 19^e of 20^e eeuwse afvalkuilen aangetroffen. Het betreft onder andere een schaal, kommen, vensterglas en flessen. Van de categorie flessen zijn er meerdere complete flessen aangetroffen. Uit een afvalkuil (1500 - 1650) zijn twee brillenglazen afkomstig. Van het glas hoeven geen vondsten gerestaureerd, geconserveerd of gedeselecteerd te worden. Aanbevolen wordt om alle vondsten op een standaardmanier uit te werken.

Bouwmaterialen

De categorie bouwmaterialen bestaat uit baksteen, beton, daklei, dunbedmortel en verbrande leem. Het dunbedmortel betreft vrij dik mortel met aan een zijde een gladde kant en aan een zijde ribbels. Deze ribbels zijn voorafgaand aan het tegelzetten aangebracht om de tegels beter te laten hechten (dunbedlijmen). Ten westen van structuur 2 is een grote dump met dit mortel aangetroffen. Aanbevolen wordt om alle vondsten op een standaardmanier uit te werken, er hoeven geen vondsten geconserveerd of gedeselecteerd te worden.

Metaal

Het metaal bestaat uit slakmateriaal, munten en overige voorwerpen. Van de negentien aangetroffen munten kan er één in de Romeinse tijd gedateerd worden. De overige dateren in de Late-Middeleeuwen of de Nieuwe tijd. Vijftien munten zijn geselecteerd om geconserveerd te worden. De andere drie zijn te recent (20e eeuws). Het slakmateriaal zal niet gedetermineerd aangeleverd worden aan het depot. Er zijn te weinig fragmenten aangetroffen om van een productieproces te spreken. Verdere analyse wordt daarom niet zinvol geacht.

Onder de 93 aangetroffen objecten bevinden zich muntgewichten, een lepel, een knoopje (uit potstal S333 in structuur 8), een gesp, verschillende strippen, plaatsjes, handvaten, spijkers etc. Een opvallend complex is afvalkuil S393. Deze afvalkuil dateert tussen 1500 en 1650 en bevat naast grote hoeveelheden aardewerk ook veel metaal. Het betreft in totaal 26 voornamelijk ijzeren fragmenten. Het ijzer is redelijk sterk gecorrodeerd. Het lijkt met name uit gebruiksvoorwerpen te gaan (haken, platen, strippen e.d.). Voorgesteld wordt om al deze objecten onder de röntgenscanner te houden en op basis van de resultaten te beoordelen of ze in aanmerking komen voor conservering. In tabel 3 is een overzicht gegeven van de verschillende behandelwijzen en het aantal objecten dat hiervoor geselecteerd is. Voor een compleet overzicht wordt verwezen naar bijlage 1.

Tabel 2 uitwerken metaal

soort onderzoek	aantal	opmerkingen
conserveren	18	munten, lepel, muntgewicht etc.
röntgen en indien nodig conserveren	27	voornamelijk uit afvalkuil S393
deponeren zonder determinatie	21	slakmateriaal
deselectie	28	20 ^e eeuws materiaal, spijkers, etc.

Plastic

Er zijn vijf fragmenten plastic aangetroffen. Ze komen allemaal uit de 20^e eeuwse afvalkuilen. Aange troffen vondsten zijn onder andere een knoop en een fragment van het been van een pop.

Leer

Er zijn twee fragmenten leer aangetroffen. Het betreft een versierde strip en een zool van een schoen. Het versierde stripje is bij het aflopen van het vlak en de stort met de metaaldetector gevonden. De zool komt uit de 20^e eeuwse afvalkuil S417. Van beide vondsten wordt aanbevolen om ze wel te beschrijven en te fotograferen, maar vervolgens ze niet de conserveren, maar te deselecteren.

Dierlijk bot

Er zijn dertien fragmenten dierlijk bot verzameld. Ze zijn aangetroffen tijdens de vlakaanleg of bij het onderzoeken van sporen. Alle fragmenten dierlijk bot zullen worden gedetermineerd. Geen hoeft geconserveerd, gerestaureerd of gedeselecteerd te worden.

Steen

Naast het leisteen, dat is behandeld bij de bouwmaterialen, zijn er nog 10 stenen vondsten aangetroffen. Het betreft een maalsteen en negen niet artificiële stenen. Ze zullen beschreven en gedetermineerd worden. Geen van de vondsten hoeft geconserveerd, gerestaureerd of gedeselecteerd te worden.

Hout

Er zijn 23 fragmenten van in totaal acht karrenwielen aangetroffen. Deze karrenwielen waren gelegen aan de onderkant van een plagenput om als basis te dienen om de put op te bouwen. Drie karren-

wielen zijn redelijk compleet tot compleet meegenomen. Van de overige wielen zijn vanwege de slechte conservering in het veld alleen één of twee fragmenten meegenomen. Daarnaast is er een houten ligger (S346) aangetroffen die vermoedelijk een (tuin)muurtje heeft gestut. Hij lag in het verlengde van de noordelijke zijgevel van structuur 2. Een jongere datering (fabriek) is echter ook nog mogelijk. De laatste vondst betreft een houten staakje dat onder een perceleringsgreppel van structuur 4 is aangetroffen (S129). Voorgesteld wordt om alle vondsten te fotograferen, te beschrijven en te determineren en ze daarna te deselecteren. Eventueel kunnen een of meerdere van de completere karrenwielen overgedragen worden aan de heemkunde zodat zij ze kunnen (laten) conserveren.

4.4 Monsters

Er zijn in totaal 18 algemene monsters genomen en 14 houtskoolmonsters. Het doel van de algemene monsters (5 liter emmers) is om met botanisch onderzoek (pollen en macroresten) de functie van de kuil te achterhalen of in het geval van de waterput inzicht te geven in de lokale vegetatie en voedsel-economie. Het doel van de houtskoolmonsters is om specifieke sporen en structuren te dateren aan de hand van houtskooldateringen (AMS).

Tabel 2 geeft de genomen algemene monsters weer, hun context en of ze ingezet worden voor een waardering of niet. We kiezen ervoor om voor alle periodes één waterput te laten waarderen op pollen en macroresten. Het doel van deze monsters is om een vegetatiereconstructie te maken en inzicht te krijgen in de voedingseconomie. Daarnaast worden vier kuilen gewaardeerd, ook op het voorkomen van pollen en macroresten. Het doel van dit onderzoek is om de functie van de kuil te achterhalen.

Voor de houtskoolmonsters geldt dat het doel is om huisplattegronden te dateren. De plattegronden 7, 8, 14 en 15 komen hier in aanmerking voor. De andere (jongere) kunnen aan de hand van het historisch kaartmateriaal gedateerd worden. De andere sporen (zoals waterputten) kunnen aan de hand van de vondsten of de ligging op een erf gedateerd worden. Van structuur 7 hebben we geen geschikte houtskoolmonsters kunnen nemen. Van de andere drie structuren (8, 14 en 15) kon dat wel Voorgesteld wordt om van alle drie de structuren één houtskoolmonster te laten dateren.

Tabel 3 *aangetroffen monsters*

spoor-nummer	aard	type	structuur	datering	monster algemeen	hout	inzet
158	kuil	(water)kuil	17	1250 - 1300	27		waardering
710	waterput	plaggenput	4	1500 - 1650	135	compleet wiel	waardering
285	waterput	plaggenput	8	1500 - 1650	128	fragment wiel	
333	kuil	potstal	8	1500 - 1650	176		waardering
519	waterput	plaggenput	7	1650 - 1800	-	compleet wiel	
378	waterput	plaggenput	7	1650 - 1800	180, 183	compleet wiel	waardering
191	greppel	perceelsgrens	13	1650 - 1800	32		
193	greppel	perceelsgrens	13	1650 - 1800	31		
255/256	waterput	plaggenput	2	1800 - 1900	115, 175	fragment wiel	waardering
258	waterput	plaggenput	2	1800 - 1900	114, 175	fragment wiel	
76/292	waterput	plaggenput	2	1800 - 1900	-		
273	waterput	bakstenen put	9	1900 - 1950	-	bekisting	
517	kuil	onder greppel		1500 - 1650	147		
122	kuil	onbekend		1500 - 1650	199		waardering
415	kuil	onbekend		1500 - 1900	142		waardering
701	kuil	onbekend		1500 - 1900	116		
803	kuil	onbekend		1500 - 1900	280		
814	kuil	onbekend		1500 - 1900	281		waardering

5 SYNTHESE

5.1 samenvatting

Het archeologisch onderzoek heeft aangetoond dat het plangebied behoort tot de historische kern van Aalst vanaf waarschijnlijk de zestiende eeuw. Vanaf die periode zijn er meerdere huisplattegronden, waterputten en andere sporen en vondsten op het erf aanwezig. Aanvankelijk betreft het zeer waarschijnlijk een enkele huisplattegrond met bijbehorende erfsporen. Vanaf de achttiende eeuw wordt de bewoning georiënteerd aan de Gestelsestraat en zien we een verdeling van het perceel in drie erven. Analyse van de aangetroffen sporen en structuren zal een gedetailleerd beeld kunnen schetsen van de opeenvolgende fases van bewoning. Om meer inzicht te krijgen in wie er gewoond heeft en wat hun beroep en leefomstandigheden waren is het belangrijk om het botanisch onderzoek gericht in te steken. Aan de hand van de botanische inhoud van kuilen kan bepaald worden of er bepaalde ambachten werden uitgevoerd. De analyse van pollen macroresten van waterputten kan inzicht geven of we te maken hebben met een puur agrarische nederzetting of dat er in de loop der tijd ook andere activiteiten werden uitgevoerd. Econsultancy adviseert hierom om een gedegen en gericht botanisch onderzoek te laten uitvoeren zoals dat verwoord is in dit evaluatierapport.

5.2 recapitulatie onderzoeksvragen

Op basis van de gegevens van het archeologisch onderzoek kunnen onderstaande, in het PvE opgenomen, onderzoeksvragen beantwoord worden. Er hoeven geen nieuwe vragen geformuleerd te worden.

Algemeen

1. Wat is de aard, diepteligging, datering, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren (horizontaal en verticaal)?
2. Hoe is de conservering en gaafheid van de bodem en de archeologische resten?
3. Wat is de fysiek-landschappelijke ligging/opbouw van de vindplaatsen (geologie, bodemkunde, geomorfologie, afstand tot water, reliëf)?
4. Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert, welke verklaring is hiervoor dan te geven? Is er (bijvoorbeeld) sprake van: aantoonbare afwezigheid van bewoning en / of actief landgebruik, verstoring van antropogene aard, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door bodemprocessen, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door werk- of weersomstandigheden?

Indien er - behoudenswaardige - vindplaatsen worden aangetroffen, zijn de volgende onderzoeksvragen van belang:

1. Wat is de begrenzing, diepteligging en de ruimtelijke spreiding, zowel in horizontale als verticale zin, van de sites en wat is de onderlinge samenhang?
2. Welke structuren zijn te onderscheiden? Wat is het complextype, de constructiewijze en/of de plattegrond en/of het type van de structuren? Wat is de relatieve en/of absolute datering van de structuren? Waarop is de datering gebaseerd? Zijn er bouw-, herstel- of destructiefases (sloop, brand, e.d.) te onderscheiden? Zijn er aanwijzingen voor landgebruik (off-site-patronen) in de zin van wegen, percelering, akkers, grondstofwinning, vennen, etc.?

3. Zijn er sites te onderscheiden? Zijn begrenzingen vast te stellen? Is er sprake van perifere en centrale zones? Is er sprake van 'lege' zones, afscheidingen of verbindingen?
4. Welke fasering (relatieve en absolute datering) is in de vindplaats aan te brengen?
5. Welke mobiele vondsten zijn gedaan? Om welke materialen, soorten, typen, functies, aantallen, gewichten gaat het en uit welke context komen de vondsten? Wat is de datering van de vondsten en waarop is de datering gebaseerd?
6. In hoeverre zijn de aangetroffen bodemlagen geschikt voor een palynologische reconstructie van de vegetatie- en gebruiksgeschiedenis van het terrein?
7. Hoe is de stratigrafie in antropogene zin? Is er sprake van loopvlakken, ophogingslagen of cultuurlagen? Wat zijn de kenmerken van de stratigrafische eenheden en wat is de datering? Wat was (waarschijnlijk) het niveau van het maaiveld in de onderscheiden archeologische perioden?
8. Is er sprake van (sub) verstoring en postdepositionele processen?

Waardebepaling en aanbevelingen:

1. In welke mate zijn de archeologische kenmerken van de locatie zichtbaar of herkenbaar en in welke mate is er sprake van belevingswaarde?
2. Wat is de fysieke kwaliteit van de aangetroffen fenomenen? Welke verschillen zijn er t.a.v. dit aspect binnen het onderzoeksgebied?
3. Wat is de inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen fenomenen en welke verschillen zijn er t.a.v. dit aspect binnen het onderzoeksgebied?
4. Waar en in welke mate is deze locatie geschikt voor paleo-ecologisch en natuurwetenschappelijk onderzoek? Welke methoden zijn het meest kansrijk?
5. Welke waarde is er samenvattend te geven aan het onderzoeksgebied en de daarin te onderscheiden delen (binnen verticale en/of horizontale grenzen; complextypen, periode, sites)? Beschrijf en beredeneer de verschillen in waarde.
6. Is er een verwachting dat buiten het nu onderzochte gebied nog resten van deze vindplaats aanwezig zijn en wat is de verwachting over de fysieke en inhoudelijke kwaliteit daarvan?
7. Welk risico lopen de geconstateerde archeologische waarden door de voorgenomen verstoring? Is behoud of verder onderzoek vanuit AMZ-perspectief gewenst?
8. Welke strategische en methodische aanbevelingen kunnen worden gegeven voor vervolgonderzoek?

6 SELECTIEADVIES

Tijdens de opgraving is de vindplaats uit de Late-Middeleeuwen en de Nieuwe tijd volledig opgegraven. Die delen die niet onderzocht zijn, zijn ofwel zwaar verstoord door de bouw of sloop van de fabriek ofwel waar tijdens het proefsleuvenonderzoek bleek dat er geen archeologische sporen verwacht hoeven te worden. Econsultancy adviseert daarom om het hele plangebied vrij te geven voor ontwikkeling wat betreft archeologie en de dubbelbestemming te laten vervallen.

Figuur 33 selectieadvies, de blauwe zones zijn onderzoekswaardig.

Bijlage 1 selectielijst metaal

Vondstnummer	Spoornummer	Aantal	Materiaal	Object	Advies	Opmerkingen
38	434	1	MFE	SLAK	Bewaren	
41	284	1	MXX	XXX	Deselectie	spoor van fabriek
51	Stortvondst	4	MXX	MUNT	Conserveren	
57	342	2	MXX	STRIP	Deselectie	19e eeuwse dump van bouwmaterialen
58	137	1	MXX	PLAAT	Deselectie	spoor van fabriek
63	333	1	MXX	KNOP	Conserveren	uit potstal structuur 8
65	Stortvondst	1	MXX	GEWICHT	Deselectie	20 ^e eeuws
65	Stortvondst	4	MXX	MUNT	Deselectie	20 ^e eeuws
65	Stortvondst	1	MXX	ROOSTER	Deselectie	20 ^e eeuws
65	Stortvondst	1	MXX	VINGERHD	Deselectie	20 ^e eeuws
71	306	2	MFE	SLAK	Bewaren	
74	393	1	MXX	STRIP	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
90	235	1	MXX	MUNT	Conserveren	
91	413	1	MXX	LEPEL	Conserveren	
92	242	1	MXX	MUNT	Conserveren	
93	Aanlegvondst	1	MXX	MUNT	Conserveren	
101	242	3	MFE	SLAK	Bewaren	
102	443	1	MXX	HAAK/SPIJKER	Deselectie	spoor van fabriek
102	443	1	MXX	Muurhaak	Deselectie	spoor van fabriek
102	443	5	MFE	SLAK	Bewaren	spoor van fabriek
102	443	4	MXX	SPIJKER	Deselectie	spoor van fabriek
112	256	1	MXX	BROK	Röntgen / conserveren	waterput
112	256	1	MXX	Muurhaak	Conserveren	waterput
129	285	3	MFE	SLAK	Bewaren	
136	710	1	MFE	SLAK	Bewaren	
143	517	1	MXX	Handvat	Conserveren	Inclusief spijkers
155	235	1	MXX	MUNT	Conserveren	
164	158	1	MXX	Textiellood	Conserveren	
165	258	1	MXX	GEWICHT	Conserveren	
166	Aanlegvondst	1	PHB	VUURWAPN.KOGEL	Deselectie	
168	242	1	MFE	SLAK	Bewaren	
212	100	5	MFE	SLAK	Bewaren	
223	Stortvondst	1	MXX	MUNT	Conserveren	
223	Stortvondst	2	MXX	VINGERHD	Deselectie	
223	Stortvondst	1	PHB	VUURWAPN.KOGEL	Deselectie	
225	Aanlegvondst	1	MXX	GESP	Conserveren	
225	Aanlegvondst	1	MXX	KNOP	Conserveren	
225	Aanlegvondst	4	MXX	MUNT	Conserveren	
229	-	1	MXX	SPEELGD.BIKKEL	Conserveren	
230	-	2	MXX	MUNT	Conserveren	
231	-	1	MXX	MUNT.GEWICHT	Conserveren	
251	393	1	MXX	BROK	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
251	393	1	MXX	Gebogen plaat	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
251	393	1	MXX	SCHARNIER	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
251	393	1	MXX	SPIJKER	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
251	393	1	MXX	STRIP	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
251	393	1	MXX	STRIP	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
252	393	6	MXX	PLAAT	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
252	393	1	MXX	WERKTUIG	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
256	393	1	MXX	Kledinggewicht	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
256	393	3	MXX	STRIP	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
256	393	1	MXX	TANG	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
259	393	1	MXX	PLAAT	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650

259	393	1	MXX	SCHARNIER	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
259	393	1	MXX	WERKTUIG	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
260	393	1	MXX	BROK	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
260	393	1	MXX	HAAK	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
260	393	2	MXX	PLAAT	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
260	393	1	MXX	SCHARNIER	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
260	393	3	MXX	SPIJKER	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
260	393	1	MXX	STRIP	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
260	393	1	MXX	STRIP	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
261	393	9	MXX	PLAAT	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
261	393	1	MXX	Ring/boog	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
261	393	1	MXX	STRIP	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650
261	393	2	MXX	WERKTUIG	Röntgen / conserveren	afvalkuil 1500 - 1650

